

Reformerna i arabvärlden: Vilken strategi bör EU följa?

Europaparlamentets resolution av den 10 maj 2007 om reformer i arabvärlden: vilken strategi bör EU följa? (2006/2172(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens och rådets riktlinjer och strategier avseende de olika länderna i arabvärlden,
- med beaktande av den interimrapport om Europeiska unionens strategiska partnerskap med Medelhavsområdet och Mellanöstern som Europeiska rådet antog i december 2006,
- med beaktande av EU:s strategi för arabvärlden som presenterades 2003 av EU:s höge representant,
- med beaktande av kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet med titeln ”Ett utvidgat europeiskt grannskap: En ny ram för förbindelserna med våra grannländer i öster och söder” (KOM(2003)0104), kommissionens strategidokument om den europeiska grannskapspolitiken (KOM(2004)0373), kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av de allmänna principerna för upprättandet av ett europeiskt grannskaps- och partnerskapsinstrument (KOM(2004)0628), kommissionens meddelande till rådet om kommissionens förslag till handlingsplaner inom den europeiska grannskapspolitiken (KOM(2004)0795) och handlingsplanerna för de berörda länderna samt kommissionens meddelande om stärkande av den europeiska grannskapspolitiken (KOM(2006)0726),
- med beaktande av de politiska frågor som prioriteras under det europeiska ordförandeskapet i den parlamentariska församlingen för Europa–Medelhavsområdet och som formulerades den 21 april 2005, dvs. att intensivifiera dialogen om de mänskliga rättigheterna med partnerländernas parlament,
- med beaktande av de resolutioner som den parlamentariska församlingen för Europa-Medelhavsområdet antog vid mötena i Rabat den 21 november 2005 och i Bryssel den 27 mars 2006,
- med beaktande av de rapporter om mänsklig utveckling i arabvärlden som offentliggjordes av FN:s utvecklingsprogram (UNDP) 2002, 2003 och 2005, och framför allt rapporten från 2004, ”Towards Freedom in the Arab World”,
- med beaktande av sina tidigare resolutioner om EU:s politik för Medelhavet, särskilt resolutionen av den 12 februari 2004 om stärkande av EU:s åtgärder för mänskliga rättigheter och demokratisering i samarbete med Medelhavspartnerna¹, det femåriga arbetsprogram som antogs vid toppmötet mellan EU och Medelhavsländerna i Barcelona den 28 november 2005 och resolutionen av den 27 oktober 2005 om den omgestaltade

---

¹ EUT C 97 E, 22.4.2004, s. 656.

Barcelonaprocessen¹,

- med beaktande av FN-stadgan och den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,
  - med beaktande av artikel 45 i arbetsordningen,
  - med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A6-0127/2007), och av följande skäl:
- A. Den arabiska identiteten som sammanhållande faktor framstår som ett gemensamt drag – och återopnas som sådant – för folken och staterna i ett stort geografiskt område som sträcker sig från Maghreb till Persiska viken via Mashrek och Mellanöstern.
- B. Den arabiska identiteten antar visserligen olika former, såväl inom det politiska området (i monarkier, arabiska republiker, och även i Israel och i det palestinska självstyret) som inom det religiösa (bland sunnimuslimer– inklusive wahhabiter –, alawiter, druser, shiiter och kristna av olika trosriktningar) och det sociologiska (i storstäder, på landsbygden, i bergstrakter och bland nomadfolk), men uppvisar ändå gemensamma drag som sträcker sig över de nationella gränserna.
- C. Den bild man har i Europa av arabvärlden baserar sig i allmänhet på en kontakt som endast bygger på mellanstatliga relationer på bilateral eller subregional nivå. Det är nödvändigt att blåsa nytt liv i EU:s övergripande strategi för arabvärlden och att utgå inte enbart från de regionala organisationer som redan finns (Arabförbundet, Gulfstaternas samarbetsråd och Arabiska Maghrebunionen, om den skulle återupplivas) och från de verktyg och strukturer som redan finns (Euromed, Meda-programmet, associeringsavtalen och den europeiska grannskapspolitiken), utan även från en förstärkning av stödet för icke-statliga aktörer i regionen.
- D. Den strategi för arabvärlden som presenterades av EU:s höge representant 2003 var i mycket stor utsträckning ett resultat av de risker och hot som framkom efter terrorattackerna den 11 september 2001.
- E. Det är idag viktigt att vi i Europa får en bättre och djupare förståelse för arabvärldens mångfacetterade samhällen och kulturella mångfald. Detta är nämligen nödvändigt för att vi skall kunna överbygga klyftan mellan Medelhavsområdets norra och södra delar, förbättra integrationspolitiken i EU:s medlemsstater och främja oss från invanda föreställningar och fördomar.
- F. De omvälvningar som skedde i samband med det kalla krigets och den bipolära världsordningens slut främjade dels frigörelsesträvanden i de arabiska samhällena, dels ambitioner hos ekonomiska och sociala krafter och vissa av de arabiska regeringarna att aktivt ta del i globaliseringen och den multipolära världsordningen.
- G. Det civila samhället och de andra viktiga aktörer i arabvärlden som länge varit nedtystade gör sina röster alltmer hörda och kräver både större inflytande och ansvar och en allt större politisk roll.

---

¹ EUT C 272 E, 9.11.2006, s. 570.

- H. Tidigare erfarenheter av vad som kan kallas arabisk renässans, i den mening att de varit reformförsök, har i regel slutat i fiasko och statsnationalismen har avsevärt bromsat varje försök att skapa en enad arabvärld.
- I. Den slutdeklaration som antogs vid Arabförbundets toppmöte i Tunis den 23-24 maj 2004 innehåller bland annat ett åtagande om att reformera och modernisera förbundets medlemsstater genom demokratisk konsolidering och politiskt deltagande.
- J. Det ligger både i arabländernas och i deras europeiska partnerländers intresse att politiska, ekonomiska och sociala reformer påbörjas för att stärka samarbetet, stabiliteten och demokratiseringen samt höja levnadsstandarden och minska skillnaderna i välfärd i hela regionen.
- K. Den enda möjligheten till att bidra till större stabilitet i dessa länder är att genomdriva en politisk och ekonomisk liberalisering, främja mänskliga rättigheter och införa reformer på det sociala området och utbildningsområdet. Motstånd mot förändringar är däremot inte en garanti för verklig stabilitet.
- L. De insatser som FN, och särskilt UNDP och högnivågruppen för alliansen mellan civilisationer, gjort under de senaste åren, i mycket nära samarbete med olika delar av det arabiska samhället, behöver nu omformas till konkret politik.
- M. EU:s förbindelser med myndigheterna i de berörda länderna har alltför länge varit helt fokuserade på målet att uppnå stabilitet och ett strategiskt partnerskap. Ingen hänsyn har tagits till huruvida dessa myndigheter respekterar de allmänna mänskliga rättigheterna. Detta har lett till att det civila samhällets insatser för att reformera samhällena inifrån har undergrävts.
- N. Det är viktigt att skapa en ram inom vilken dialogen mellan alla de olika komponenterna i de arabiska samhällena kan hållas fritt och öppet, så att en verklig reformprocess kan inledas inifrån.
- O. Arabiska stadgan om mänskliga rättigheter, vilken antogs 1994, är ett uttryck för en strävan att garantera respekten för de mänskliga rättigheterna i arabvärlden. Det måste samtidigt beklagas att somliga av föreskrifterna i stadgan är formulerade så att de kan tolkas mycket fritt.
- P. Den arabiska rörelsen, såsom den utformades av sina grundare, är ett projekt som har sekulariseringen av samhället som mål. Den moderna politiska islamska rörelsen verkar inte kunna erbjuda några lämpliga lösningar på de problem som en politisk reform innebär. Parlamentet är oroat över att dödläget i fråga om politisk reform kommer att underblåsa den radikala islamismen och dess hatbudskap gentemot judarna. Hur moderat den islamistiska politiken är beror inte bara på hur solid den institutionella ramen är där dessa styrkor utvecklas utan även på de möjligheter som dessa har att få inflytande över politikens utformning.
- 1. Europaparlamentet är övertygat om att den arabiska identiteten inte på något sätt är oförenlig vare sig med begreppet modernitet eller med ett engagemang för omfattande reformer och anser att den maktlöshet i vilken den "arabiska olyckan" bottnar kan övervinnas inom ramen för ett förnyat partnerskap som bygger på förståelse, ömsesidig tillit och aktning för samhälleliga och kulturella traditioner och även tilltro till varandra.

Parlamentet framhåller att de arabiska samhällena inte måste bli västerländska för att reformeras och att begreppen demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstat är grundläggande och allmänna värden som många muslimska auktoriteter och regeringar förklarar vara förenliga med islam.

2. Europaparlamentet välkomnar kommissionens ovan nämnda meddelande om att stärka den europeiska grannskapspolitiken. Denna politik är ett mycket viktigt redskap för att främja reformer i EU:s södra och östra grannländer. Parlamentet uttrycker sin besvikelse över den summa som man föreslår skall avsättas för finansieringen av styrmekanismen, och anser att den bör ökas för att säkerställa effektiviteten.
3. EU:s bilaterala och endast punktvis förekommande strategier för partnerländerna under de senaste årtiondena har inneburit begränsningar. Mot denna bakgrund anser Europaparlamentet att det behövs ny kraft till partnerskapet mellan å ena sidan EU och medlemsstaterna och å andra sidan arabvärlden som helhet, inom ramen för rationaliseringen av EU:s yttre åtgärder. Samtidigt måste samarbetet koncentreras kring några specifika områden och ske i samklang med de politiska strukturer som redan finns, såsom Arabförbundet, Gulfstaternas samarbetsråd eller Arabiska Maghrebunionen, om den skulle återupplivas. Parlamentet poängterar att dessa insatser även bör inbegripa åtaganden med det civila samhällets organisationer och reformrörelserna på regional nivå. Ett särskilt samarbete bör dessutom utvecklas, särskilt med politiska organisationer som med fredliga medel verkar för demokrati.
4. Europaparlamentet påpekar att reformprocessens svaghet i arabvärlden också beror på problem och kontroverser mellan några av arabstaterna. EU bör göra allt som står i dess makt för att underlätta arabstaternas politiska och ekonomiska integration. För att kunna utöva verkligt inflytande bör EU undvika att agera på ett sätt som kan uppfattas som högdraget och docerande. EU bör istället se till att dialogen mellan EU och arabvärlden utvecklas till en reell dialog mellan jämbördiga parter.
5. Europaparlamentet anser att relationen mellan Europa och arabvärlden absolut måste handla om det avgörande behovet av att bekämpa terrorismen, men att det är av central betydelse för effektiviteten och innehållet i denna relation att kampen inte överskuggar eller bromsar andra frågor av gemensamt intresse, såsom ekonomisk och social utveckling, sysselsättning, hållbar utveckling, god förvaltning, korruptionsbekämpning, utveckling och konsolidering av ett starkt och genuint civilt samhälle som främjar demokrati och tolerans, kamp för jämställdhet mellan kvinnor män, full respekt för och icke-diskriminering avseende olika sexuella läggningar och bevarande av världskulturarvet. Det bör också finnas en interkulturell dialog, goda styrelseformer, fria och opartiska medier och politiskt deltagande och man bör stärka de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, samvets- och religionsfriheten, yttrande- och mötesfrihet och främja fördömande av tortyr och avskaffande av dödsstraffet samt fördömande av intolerans och fundamentalism, detta i syfte att uppnå varaktig fred och välfärd i hela regionen.
6. Europaparlamentet uppmanar arabländerna att bekämpa all slags straffrihet och att införa tillfälliga rättsliga mekanismer för att trygga rättssäkerheten för dem som fallit offer för grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna och för att döma förövarna. Parlamentet uppmanar i samma anda arabländerna att ratificera Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och att underteckna den internationella konventionen till skydd för

alla människor mot ofrivilliga försvinnanden.

7. Europaparlamentet välkomnar plattformar för samtal mellan EU och arabvärlden, liksom de många samarbetsprojekt och -initiativ som kommit till stånd genom Barcelonaprocessen och det strategiska partnerskapet med Medelhavsområdet och Mellanöstern, samt samarbetet med de arabiska gulfstaternas samarbetsråd (GCC).
8. Europaparlamentet anser det vara viktigt att framhålla den roll som den parlamentariska församlingen för Europa-Medelhavsområdet har haft som demokratisk instans för att samla parlamentsledamöter från länderna från båda sidorna om Medelhavet kring de tre pelarna i Barcelonaprocessen. Parlamentet uppmanar till att särskilt stärka samarbetet mellan den parlamentariska församlingen för Europa-Medelhavsområdet, kommissionen och Europeiska unionens råd. Parlamentet bekräftar att den parlamentariska församlingen för Europa-Medelhavsområdet gärna står till förfogande i sin egenskap av parlamentarisk institution för Barcelonaprocessen för att bidra till lösningen av den israelisk-arabiska konflikten.
9. Europaparlamentet anser det nödvändigt att längre fram främja Barcelonaprocessens tredje pelare, dvs. det humanitära och sociala samarbetet, för att komma förbi de stereotyper och missförstånd som hindrar ett verkligt och djupt närmande mellan folken på båda sidorna om Medelhavet. Parlamentet uppmanar aktörerna i Europa-Medelhavspartnerskapet, särskilt regeringarna, att stödja arbetet i Europa-Medelhavsstiftelsen Anna Lindh för dialog mellan kulturerna genom att tillföra den betydande resurser för att stärka dess nätverk av nätverk, vilket omfattar mer än 1 200 organisationer och föreningar som arbetar för en dialog inom dessa samhällen.
10. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater, liksom hela världssamfundet, att etablera balanserade förbindelser med länderna i regionen. Parlamentet påpekar att om man ensidigt stöder eller fördömer vissa länder mer än andra kan man orsaka en polarisering och göra den redan invecklade situationen i arabvärlden ännu mer komplicerad.
11. Europaparlamentet anser att man vid sökandet efter nya dialogpartner i arabvärlden inte får befatta sig med personer, organisationer eller länder som stöder terroråd och förnekar Israels lagliga rätt att existera.
12. Europaparlamentet noterar att en fördjupning av relationen mellan Europa och arabvärlden beror på hur Europa lyckas med att förena sin historiska plikt och sitt historiska ansvar gentemot staten Israel och det judiska folket med sin plikt att spela en mer aktiv och effektiv roll genom att fästa större vikt vid respekten för internationell och humanitär rätt, så att man kan nå en varaktig och heltäckande lösning på konflikten och bilda en demokratisk palestinsk stat som existerar sida vid sida i fred och säkerhet med Israel.
13. Europaparlamentet välkomnar i detta sammanhang Saudiarabiens fredsinitiativ som antogs enhälligt vid Arabförbundets toppmöte i Riyadh den 28 mars 2007. Parlamentet anser att detta är ett viktigt bidrag från arabvärlden till att återuppliva fredsprocessen och nå en övergripande lösning på den israelisk-palestinska konflikten. Parlamentet uppmanar rådet att göra allt för att detta initiativ skall kunna behandlas vid kvartettens nästa möte och för att hitta vägar som gör att Arabförbundet kan knytas närmare till detta ramverk.

14. Europaparlamentet förstår att en av de svårigheter som finns i dialogen mellan Europa och arabvärlden är att de arabiska politiker som deltar i samtalen inte alltid har stöd från befolkningen i sina respektive länder, inte minst på grund av deras dåliga resultat inom de demokratiska, ekonomiska och sociala områdena.
15. Europaparlamentet begär i enlighet med detta att Europa också ger ett tydligt politiskt stöd till aktörer inom det civila, inom föreningslivet och inom det religiösa området, särskilt till politiska organisationer som med fredliga medel verkar för en demokrati, med undantag av sekteristiska, fundamentalistiska och extremt nationalistiska rörelser, men eventuellt inklusive de icke-religiösa rörelser och de moderata islamister – särskilt icke-religiösa islamister – som Europa har uppmuntrat att delta i demokratiseringsprocessen. På detta sätt tas både kulturanthropologiska och praktiska politiska hänsyn. Parlamentet anser att detta stöd bara kan vara framgångsrikt om det finns en grundlig förståelse för de politiska och sociala strukturerna och utvecklingen och förmågan att handla i överensstämmelse med de lokala politiska förhållandena. Denna nya dialog mellan kulturerna måste ha humanismen som ledord, en humanism som är allmängiltig och som överskrider dogmer och sammanhållen grupptillhörighet, i enlighet med de förslag om dialog mellan civilisationerna och alla andra initiativ som lagts fram av FN på detta område.
16. Europaparlamentet hävdar därför med bestämdhet att Europeiska unionen måste delta i en bred kulturell dialog för att uppmuntra dess arabiska samtalspartner att anamma unionens grundläggande värden (rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, demokrati, osv.) och att samtidigt beakta olika kulturella och politiska uppfattningar.
17. Europaparlamentet konstaterar att den framgång som nåtts när det gäller liberalisering av handeln inom arabvärlden, liksom förstärkningen av den privata sektorn, är begränsad. Parlamentet begär att kommissionen och rådet fördubblar sina ansträngningar för att uppmuntra en hållbar och rättvis utveckling i arabländerna med syfte att minska ojämlikheterna. Strukturella och sociala politiska medel kan användas för att begränsa en negativ påverkan på välfärden från de ekonomiska reformerna. Parlamentet uppmuntrar ekonomisk integration i arabländerna, särskilt på viktiga marknader som energi och telekommunikation. Målet är att skapa en dynamisk utveckling som gynnar även andra sektorer. Samtidigt bör det föras en politik som uppmuntrar till olika slags reformer, med begränsade och målinriktade tekniska och politiska villkor. Parlamentet välkomnar de insatser som gjorts för att skapa ett frihandelsområde mellan EU och Medelhavsområdet, liksom Agadiravtalet, som främjar handeln mellan regionerna. Parlamentet ser fram emot ingåendet av frihandelsavtalet mellan EU och Golfstaternas samarbetsråd.
18. När det gäller de politiska reformerna och de demokratiska framstegen konstaterar Europaparlamentet att förhållandena i arabvärlden är mycket olikartade och att det därför inte är lämpligt att fastställa enhetliga modeller.
19. Europaparlamentet hoppas att de arabländer som ännu inte åtagit sig att införa religionsfrihet, dvs. rätten för personer och samfund att fritt utöva sin religion och tro, i större utsträckning skall göra det, och samtidigt garantera att institutioner och den politiska makten är oberoende och åtskilda från de religiösa myndigheterna. Vittnesmål från de miljoner araber som bor i Europa borde kunna hjälpa arabländerna att införa principen om ömsesidighet som gäller vid alla internationella förbindelser.
20. Europaparlamentet understryker att stödet till utvecklingen av det civila samhället och till

respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt yttrandefriheten och religionsfriheten, inte får blandas ihop med valet av styrelseform eller med urvalsprinciperna för ländernas ledare. Parlamentet understryker att utvecklingen i området måste följas med respekt för folkets vilja och med hänsynstagande till kulturella, historiska och politiska skillnader. Parlamentet framhåller att dessa folk kan önska något så annorlunda jämfört med de förhållanden som råder i Europa att det kan motverka sitt syfte om man prompt vill åstadkomma en likriktning efter europeiska förhållanden. För att utvecklingen skall vara legitim måste förändringarna vara förankrade hos och stöttas av de berörda folken.

21. Europaparlamentet hoppas framför allt på en ökad medvetenhet om kvinnans roll och frigörelse inom det civila samhället och politiken.
22. Europaparlamentet uppmanar Arabförbundet att se över och precisera vissa av föreskrifterna i Arabiska stadgan om mänskliga rättigheter och ta fram mekanismer för att kontrollera att de länder som undertecknat denna stadga också följer den.
23. Europaparlamentet påminner om att stärkandet av demokratin och rättsstaten liksom av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är ett av syftena med EU:s utrikespolitik och att det därför är riktigt och i överensstämmelse med unionens mål att vilja föra en ambitiös politik i fråga om de mänskliga rättigheterna på grundval av respekt för demokrati- och människorättsklausulerna i de avtal som ingås och på en strukturerad och fördjupad politisk dialog på detta område. Parlamentet påminner samtidigt om att arabländerna har ratificerat den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och därigenom förbundit sig att se till att dessa rättigheter respekteras i de respektive länderna.
24. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att, när det gäller arabvärlden, i högre grad främja respekten för rättsstatsprincipen och stödja de rörelser som arbetar för att reformera rättsväsendet i en anda av de värderingar som ingår i det allmänna systemet för mänskliga rättigheter och med politiska reformer som syftar till att legalisera politisk opposition. Detta bör ske inom ramen för de institutioner som redan finns, utan att undergräva dessa institutioners trovärdighet, i enlighet med handlingsplanerna enligt den europeiska grannskapspolitiken och de beslut som fattats inom ramen för Barcelonaprocessen. Parlamentet uppmanar kommissionen att fullt ut tillvarata de möjligheter som det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter innehåller för att stödja det civila samhället och de politiska reformrörelserna i regionen.
25. Europaparlamentet uppmanar för detta ändamål kommissionen att på ett passande sätt stödja alla aktörer, såväl statliga som icke-statliga, inom reformrörelsen i arabvärlden, och att även stödja grundandet av gemensamma arabiska institutioner, särskilt parlamentariska institutioner. Parlamentet uppmanar även kommissionen att utarbeta en formell och regelmässig mekanism för samråd och uppföljning på högsta nivå, och i enlighet med subsidiaritetsprincipen, tillsammans med Arabförbundet inom samtliga områden av gemensamt intresse. Möten bör regelbundet hållas mellan Europeiska unionen och Arabförbundet för att utarbeta en gemensam dagordning och ett gemensamt underlag för samarbete.
26. Europaparlamentet noterar vikten av de nya mediernas roll och uppmanar deras spridning av demokratiska värderingar i arabvärlden och skapandet av en offentlig panarabisk sfär som präglas av debatt och idémöten. Parlamentet understryker att det i

detta sammanhang är särskilt angeläget att börja sända Euronews-program på arabiska och farsi.

27. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, rådet och medlemsstaterna att uppmuntra ett utbyte av studenter, lärare, akademiker och forskare mellan EU och arabländerna och att uppmuntra dessa utbyten genom ett anpassat och mer flexibelt viseringssystem.
28. Europaparlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att inrätta forskningscenter inom sina nationella gränser i syfte att åstadkomma kulturella utbyten och jämförelser mellan arabiska och europeiska länder, för att på så sätt möjliggöra detaljerade tvärvetenskapliga undersökningar och bygga broar som främjar ömsesidig förståelse.
29. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att med alla medel uppmuntra universitetsforskning och vetenskaplig forskning i arabvärlden och att främja instiftandet av en ambitiös politik för böcker, med syfte att utveckla förlagsverksamheten och att åstadkomma publicering och översättning av vetenskapliga och skönlitterära verk till överkomliga priser för alla läsare.
30. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stödja initiativ till korrupsionsbekämpning i arabvärlden, framför allt i form av att det införs klara principer för utnämmandet av statstjänstemän.
31. Europaparlamentet anser, med tanke på erfarenheterna från den tredje Pariskonferensen om Libanon, att EU:s ekonomiska stöd kan vara det effektivaste och mest tillförlitliga instrumentet för att synliggöra unionens och dess medlemsstaters närvaro genom tillhandahållande av ett strategiskt och villkorat stöd för reformer i arabvärlden. Hänsyn bör dock tas till gällande avtal och till de politiska förhållandena på statlig eller regional nivå.
32. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Arabförbundet och Gulfstaternas samarbetsråd samt till regeringarna och parlamenten i medlemsstaterna, arabländerna och Israel.